

Utjecaj moderne tehnologije na obitelj

Damić, Manuela

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:952450>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MANUELA DAMIĆ

UTJECAJ MODERNE TEHNOLOGIJE NA OBITELJ

Završni rad

Pula, lipanj, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MANUELA DAMIĆ

UTJECAJ MODERNE TEHNOLOGIJE NA OBITELJ

Završni rad

JMBAG: 0303059281, redovan student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentor: Doc.dr.sc. Sandra Kadum

Pula, lipanj, 2019

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Manuela Damić, kandidatkinja za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, _____, _____ godine.

Student

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Manuela Damić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „ Utjecaj moderne tehnologije na obitelj“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnog pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

UVOD	1
1.OBITELJ	2
1.1.Porijeklo i funkcija obitelji	2
1.2. Obitelj kao socijalni sustav	4
1.2.1. Direktni utjecaji.....	4
1.2.2.Indirektni utjecaji	4
1.3. Socijalizacija unutar obitelji.....	5
1.3.1. Stilovi odgoja.....	5
1.4. Funkcionalne i disfunkcionalne obitelji	6
1.5.Suvremena obitelj.....	6
1.5.1. Dijete u suvremenoj obitelji	8
1.5.2. Problemi u suvremenoj obitelji	8
2.MODERNA TEHNOLOGIJA	10
2.1. Povijest pojave tehnologije i medija.....	10
2.2. Medijska pismenost.....	11
3. OBITELJ, DJECA I MEDIJI.....	11
3.1. Uloga moderne tehnologije i medija u životu djeteta	12
3.2. Što djeca razumiju od onoga što vide na ekranu ?.....	13
3.3. Roditelji i mediji	13
3.4. Mediji i obiteljska komunikacija.....	15
4.ISTRAŽIVANJE	16
4.1.Metode istraživanja	16
4.2.Hipoteze istraživanja	17
4.3.Rezultati istraživanja	17
4.4.Zaključak istraživanja	31
5.ZAKLJUČAK.....	32
6.LITERATURA	33
7. POPIS GRAFOVA	35
8.PRILOG	36
9.SAŽETAK	40
SUMMARY	41

UVOD

Moderna tehnologija promijenila je sadašnji svijet, promijenila je okolinu, društvo ali i pojedinca. Svijet danas funkcionira ubrzano, sve se događa za milisekundu. Želite li razgovarati s nekim, podijeliti sliku ili video s prijateljima na drugom kraju svijeta, poslati neku poruku, sve možete jednim klikom. Moderna tehnologija je toliko napredovala da u 21. stoljeću većina ljudi ne može zamisliti jedan dan bez nekih od svoji elektroničkih uređaja. Moderna tehnologija na nas počinje utjecati već od najranije dobi. U najranijoj dobi čovjek je najosjetljiviji, tek upoznaje svijet i upija kao spužva. Veoma je bitno u toj dobi imati podršku i adekvatnu brigu obitelji kako bi od ovih negativnih utjecaja, koji su svagdje oko nas, izvukli nešto pozitivno. Nažalost bez tehnologije i medija čovjek ne može funkcionirati, stoga je veoma bitan proces učenja kako se pravilno koristiti tehnološkim „spravicama“, kako pravilno primati, koristiti i stvarati nove informacije. Bitno je naučiti kako ne postati ovisan o sadržajima koje nam nudi moderna tehnologija, kako stvarni svijet ne zamijeniti virtualnim.

Cilj ovog završnog rada je prikazati kako moderna tehnologija utječe na obitelj i na njene članove te njihove odnose unutar obitelji. Ovaj završni rad podijeljen je u 2 cjeline. Prva cjelina je teorijska i sastoji se od 3 djela: Obitelj, Moderna tehnologija i Obitelj, djeca i mediji. U prvoj cjelini obrađujemo teorijski pojmove obitelji, tehnologije, medija i njihove značajke. Druga cjelina sastoji se od istraživanja, u kojoj je prezentirana analiza i rasprava dobivenih podataka iz provedene anonimne ankete.

1.OBITELJ

„Obitelj je društvena skupina koju karakterizira zajedničko obitavanje, ekonomska suradnja i reprodukcija. Ona uključuje odrasle osobe oba spola, od kojih najmanje dvoje održavaju društveno odobrenu spolnu vezu i jedno ili više djece, koja mogu biti i usvojena“ (Haralambos, M., Heald R., 1989)

1.1.Porijeklo i funkcija obitelji

Kako tvrdi Berk (2015) obitelj je cijelo životna povezanost muškarca i žene koji hrane i brinu se za djecu sve dok ona ne dosegnu zrelost. Obitelj se pojavila prije više desetaka tisuća godina i to među lovačko-sakupljačkim precima. Muškarcu je produbljeni odnos između njega i žene povećao sigurnost da je beba zaista njegov potomak što ga je motiviralo da svojem djetetu i ženi osigura hranu i dom (Lancaster i Whitten, prema Berk, 2015). Postupno su se stvarale sve veće mreže srodnika te su one uključivale bake i djedove, ujne, ujake, strine i stričeve povećavajući izgled za uspješno natjecanje s drugim ljudima za bitne resurse. Nesse (1990; prema Berk, 2015) tvrdi da su ekonomske veze među članovima obitelji bile nužne za preživljavanje stoga su se razvile emocionalne veze koje su uvelike doprinijele povezanosti roditelja, djece i drugih srodnika.

Obitelj je također imala sljedeće bitne funkcije za društvo:

Reprodukciju: zamjenu umrlih članova

Ekonomske funkciju: produkciju dobara i usluga

Društveni red: smanjivanje sukoba i održavanje reda

Socijalizaciju: pripremu mladih za uklapanje u društvo

Emocionalnu podršku: Pomaganje drugima da prežive krize, njegovanje osjećaja i svrhe kod svake osobe.

Društva su postala sve složenija stoga su zahtjevi postali presloženi da bi ih obitelj mogla sama zadovoljiti, prema tome Park i Kellam (1994; prema Berk,2015) ističu kako su se razvile druge institucije kako bi pomogle s nekim od spomenutih funkcija. Primjerice, za očuvanje društvenog reda, odgovornost su preuzele političke i pravne institucije.

Janković (2004) proučavanje obitelji dijeli u 4 faze. Prva faza se odnosi na religiozna vjerovanja, druga faza obilježena je istraživanjem i obilježavanjem pismenih izvora, treća faza pojavljuje se u 20 st. i za nju je karakteristična moderna znanost koja je direktno usmjerena na istraživanje obiteljskih odnosa, četvrta faza i posljednja faza događa se nakon 50-tih godina ovog stoljeća i odnosi se na cjelokupni sustav znanstvenog pogleda na obitelj kroz stvaranje konceptualnih osnova ovog područja, samim istraživanjem tog područja razvile su se različite teorije o obitelji kao što su simboličko-interakcijska, teorija sukoba i spolova, socijalne potpore, socijalne mreže, biološko-analitička teorija itd.

Golubović (1981) tvrdi da je obitelj više kulturna i društvena jedinica nego biološka. Bitno je da se na potomstvo prenese neki osnovni principi potomaka kojima su određeni principi društva. Obitelj je bitna značajka u životu svakog pojedinca te je kao takva najuniverzalnija društvena grupa u kojoj se isprepliću odnosi između članova obitelji, različitih generacija, čime se stvara osjećaj pripadnosti i zajedništva. Također, Golubović (1981) ističe kako je funkcija obitelji veoma kompleksna te objedinjuje razvoj umnih i emocionalnih sposobnosti.

Ljubetić (2007) navodi da je obitelj društvena jedinica koja mora osigurati najbolje moguće uvjete za razvoj djeteta. Bitno je da roditelji pokažu da podržavaju svoje dijete, da ga usmjeravaju i pomažu mu shvatiti stvarnost.

1.2. Obitelj kao socijalni sustav

Perspektiva socijalnih sustava o funkcioniranju u obitelji proizašla je iz napora istraživača da objasne složene obrasce interakcija među članovima obitelji. Postoje dvosmjerni utjecaji putem kojih članovi obitelji međusobno utječu jedni na druge. Termin obiteljski sustav označava međuovisne odnose (Bronstein i Sawyer, prema Berk,2015.). Ovi sustavni utjecaji mogu djelovati indirektno ili direktno.

1.2.1. Direktni utjecaji

Opažanja u skladu s brojnim istraživanjima obiteljskog sustava različitih etičnih pripadnosti pokazuju da su djeca kada je stav roditelja čvrst, ali topao, sklona poslušati njihove zahtjeve. A kada djeca surađuju, njihovi će roditelji vjerojatno biti topli i nježni u budućnosti. S druge strane, roditelji koji su grubo i nestrpljivi imaju djecu koja se opiru i bune, što može dovesti do postrožavanja kazne za dijete, a to dovodi do veće neposlušnosti djeteta. (Stormshak i sur .,prema Berk,2015.)

1.2.2. Indirektni utjecaji

„Utjecaj obiteljskih odnosa na razvoj djece postaje čak složeniji kada se u obzir uzme da je interakcija bilo koja dva člana obitelji pod utjecajem drugih prisutnih u okruženju“ (Berk 2015:566). Odnos majke sa svojim ocem, odnos jednog roditelja sa svojim bratom ili odnos bake i djeda s roditeljem mijenjaju direktna iskustva u obitelji. Treće strane mogu poslužiti kao podrška za razvoj odnosa ili narušiti odnos. Ukoliko roditeljske svađe otežavaju prilagodbu djeteta, drugi članovi obitelji mogu pomoći u uspostavljanju djelotvorne interakcije. Primjerice bake i djedovi mogu utjecati na razvoj djece direktno i pružanjem odgojnih savjeta roditeljima. Nasuprot tome indirektni utjecaj bake i djedova može biti i štetan za razvoj djeteta. Bake i djedovi su često oni članovi obitelji koji popuštaju djeci tamo gdje roditelji postavljaju neke granice, često nameću neka svoja uvjerenja i stavove koji su po njima ispravni. Takav način utjecaja može dovesti do narušavanja odnosa te može rezultirati zbunjenošću djeteta. Dijete u takvoj situaciji više ne zna koja osoba u njegovom okruženju zaista ima ulogu roditelja.

1.3. Socijalizacija unutar obitelji

Roditelji započinju socijalizirati svoje dijete u razdoblju od 2. godine, kada su djeca prvi put sposobna prihvatiti i poslušati njihove upute. Razvojem djeteta, roditelji svoj socijalni pritisak pojačavaju.

1.3.1. Stilovi odgoja

„Stilovi odgoja su kombinacija roditeljskih ponašanja koja se pojavljuju u velikom broju situacija, stvarajući trajnu odgojnu klimu.“ (Berk, 2015:569)

Tri značajke razlikuju glavne odgojne stilove: prihvaćanje djeteta i uključenost u djetetov život kako bi se uspostavila emocionalna povezanost, kontrola djeteta kako bi se poticalo zrelo ponašanje i davanje autonomije poticanjem samopouzdanja. (Berber i Oslén,1997;Gray i Stein Berk,1999. prema Berk,2015.).

Berk (2015) navodi nekoliko različitih stilova odgoja:

- Autoritativni stil odgoja: podrazumijeva visoko prihvaćanje i uključenost i primjereno davanje autonomije. Autoritativni roditelji su topli, pažljivi, strpljivi i osjetljivi na potrebe djeteta. Roditelji dopuštaju djetetu da donosi odluke u skladu sa svojom spremnosti. Potiču dijete da izražava misli i svoje želje. Ukoliko se roditelji i dijete ne slažu, odluka se donosi zajedno.
- Autoritarni stil odgoja: podrazumijeva roditelje koji su hladni, odbacujući i često omalovažavajući dijete, oni pred svoje dijete stavljaju brojne zahtjeve

prisiljavajući na poslušnost vikanjem. Često donose odluke za dijete i rijetko slušaju dječje mišljenje.

- Permisivni odgojni stil: visok je na prihvaćanju, a nizak na kontroli i nemaran u davanju autonomije, roditelji imaju malo ili nimalo zahtijeva te dopuštaju djetetu da donosi mnoge odluke prije nego što je za njih spremno.
- Neuključeni odgojni stil: kombinira nisko prihvaćanje i uključenost s malo kontrole, roditelji su neuključeni i emocionalno povučeni, također imaju malo ili nimalo zahtijeva, ravnodušni su prema djetetovu donošenju odluka i njegovim mišljenjem

1.4. Funkcionalne i disfunkcionalne obitelji

Ljubetić (2007) ističe da se u obitelji moraju zadovoljiti duhovne, emocionalne i tjelesne potrebe, kako bi ta obitelj bila funkcionalna. Djeca koja su odrasla u funkcionalnim obiteljima imaju bolju sposobnost za ostvarivanje vlastite funkcionalne obitelji. U okruženju funkcionalne obitelji, svi članovi imaju pravo iskazati svoje emocije i sudjelovati u obiteljskim pregovorima. Takve obitelji pune su podrške, razumijevanja, pružanja sigurnosti i zaštite.

Za razliku od funkcionalnih obitelji, disfunkcionalne obitelji svojim članovima ne pružaju ljubav, sigurnost i zaštitu. Takve obitelji često su zavijene velom nasilja i lošeg ponašanja, što loše utječe na razvoj djeteta te rezultira čestim sukobima u obitelji. Kako bi obitelj bila funkcionalna, roditelji moraju sa svojom djecom graditi odnos baziran na povjerenju i međusobnom razumijevanju te se zajedno moraju pripremiti za razdoblje stresa.

1.5. Suvremena obitelj

Obitelj se smatra jedinicom koja je sastavljena od bračnih partnera te djeteta. Međutim današnje promjene u svijetu kao što su razvod brakova, samohrane obitelji itd. dokazuju da obitelj više ne ostaje u svom nepromijenjenom obliku. U današnje vrijeme možemo uočiti sve više žena koje će prije izabrati karijeru nego ulogu majke, sve se više pojavljuju homoseksualne zajednice, tim promjenama struktura suvremene obitelji postaje raznolika (Ljubetić,2007).

Ljubetić (2012) navodi, kako se danas obitelji temelje na ravnopravnim članovima, tj. muškarac i žena su ravnopravni, s toga je u današnje vrijeme čest slučaj da suvremeni muškarac preuzima dio kućanskih poslova, koji su nekada bili obaveza žene. Život u suvremenoj obitelji više nije lak s obzirom na to da se vrijednosti koje su prije bila načela stabilne obitelji promijenile. Tijekom povijesti obitelj je prošla kroz mnoge promijene koje ne utječu samo na jednog člana obitelji već na cijelu obitelj. Jurčević Lozančić (2005) ističe da promijene koje su se desile kroz godine utječu na strukturu cijele obitelji, to se odnosi i na odnose između roditelja i djeteta.

U suvremenoj obitelji majka i otac su podjednako uključeni u odgoj djeteta te djetetu daju slobodu izražavanja svojih želja, ideja i misli. Velika je naglašenost na komunikaciji između roditelja i djeteta te je briga o djetetu puno veća. Ovime se djetetu puno više pristupa na individualan način, što utječe pozitivno na njega kao jedinku. Dijete tada ima puno veću podršku u razvijanju sebe, svojih emocija, ambicija te mu je olakšan put u ostvarenju ka zreloj i samostalnoj osobi.

Funkcije suvremene obitelji su: biološko-reproduktivna funkcija, odgojna funkcija, gospodarska funkcija, moralna funkcija i domoljubna funkcija. (Petani, 2010)

Prema Petani (2010) obitelj je temelj odgoja. U svakoj obitelji roditelji različito utječu na svoje dijete, oni mogu dijete pozitivno ili negativno usmjeriti na neko određeno ponašanje. Obitelj je jedinica u kojem se dijete razvija, razvija svoje stavove i vrijednosti, stvara ciljeve u životu i razvija svoja razmišljanja. Stoga možemo zaključiti da bez obzira ne promjene koje su zadesile u društvu i okolini i koje su utjecale na

obitelj, obitelj je i dalje temeljna jedinica našeg društva koja pokreće funkcioniranje svijeta.

1.5.1. Dijete u suvremenoj obitelji

Promijene koje su zadesile obitelj u zadnjem stoljeću najviše su posljedica ostavile na dijete, kako pozitivnih tako i negativnih. Dijete je svakako privuklo veću pažnju roditelja, stoga se djetetu sve više pristupa individualno. Dijete se počinje gledati kao individua sa svojim željama, potrebama i mogućnostima. Osluškuju se ideje djeteta s toga dijete ima priliku sudjelovati u svom odgoju te se tako razviti u osobu kojoj on teži.

Nasuprot pozitivnih utjecaja na dijete, promjene u obitelji donijele su i neke negativne utjecaje na dijete. U današnje vrijeme, povećao se broj razvoda u obiteljima. Takvo okruženje, koje često bude negativno, loše utječe na dijete. Dijete se često nađe u sredini loših odnosa majke i oca što na njega to ostavlja trajne posljedice. Dijete se u takvom okruženju počinje susretati s problemima ne primjerenim za njegovu dob.

Također, u današnjem svijetu, veoma je izražena prezaposlenost roditelja, tako danas majke, za razliku od prije, puno češće izabiru karijeru nego brigu o djetetu. Životni ritam se mnogo ubrzao, te takav ritam loše utječe na odnose u obitelji i često dijete bude zanemareno. U takvim situacijama, dijete je prepušteno institucijama, tehnologiji i raznim medijima, koji ne rijetko krivo utječu na dijete. Djetetu je potreban aktivni utjecaj oba roditelja kako bi učinci bili pozitivni.

1.5.2. Problemi u suvremenoj obitelji

Prema Miliša (2011) današnje suvremene obitelji nalaze se u društvu kriza. Krize najviše pogađaju mlađe članove obitelji te onim samim time postaju tkz. žrtve takvog društva. Mnoga istraživanja pokazuju da je u današnjem svijetu sve više obitelji sa narušenim odnosima, sve više vršnjačkog nasilja, veća je stopa delikventnog ponašanja te se ljudi sve više osamljuju.

Brak kao neka zajednica koja okrunjuje obitelj u novom dobu i promjenama u društvu izgubio je svoju bit. U zadnjih 30 godina sve je više brakova koji završavaju rastavom, sve je više ljudi koji žive u vanbračnim zajednicama te gube interes za sklapanje braka kao takvog. Također, uloga žene se kroz godine promijenila u braku, stoga su današnje uloge muškarca i žene skroz izvrnute, nestali su stereotipi muških i ženskih zaduženja u braku.

Funkcija koja se istakla u novo doba, u braku, jest sloboda svakog pojedinca. Svaki pojedinac u obitelji i braku teži nekoj svojoj slobodi, to se u novije vrijeme najviše uviđa kod djece koja više nego prije traže sve veću slobodu u razvoju. Dijete svoje prvo socijaliziranje doživljava u obitelji, kao takvo dijete u obitelji traži osobu u obitelji sa kojom će se identificirati. U današnje vrijeme svjedoci smo sve većih oscilacija u obiteljskim odnosima, s toga je čest slučaj da dijete u svojoj okolini pronalazi osobu sa kojom će se identificirati. Također, može se desiti da se dijete identificira s nečime u virtualnom svijetu što često može donijeti negativne posljedice za dijete (Miliša ,2011).

Kako navodi Trstenjak (2006.) U vrijeme modernog doba i tehnologije, obitelj je sve više pod utjecajem masovnih medija. Masovni mediji su dio našeg života, te oni uvelike utječu na nas i na naše postojanje i odnose s drugima. Tako često mediji mogu utjecati na odnose u obitelji, nije rijedak slučaj da zbog medija i komunikacije putem medija često počinje patiti i komunikacija između članova obitelji. Komunikacija je jedna od najbitnijih čimbenika, kako bi odnosi u obitelji bili pozitivni, stoga ako dođe do problema u komunikaciji samim time dolazi i do problema u obitelji.

2.MODERNA TEHNOLOGIJA

Današnje vrijeme možemo slobodno nazvati moderno doba. Moderna tehnologija se toliko integrirala u naše živote, da je gotovo ne zamislivo provesti dan bez nekog od modernih tehnoloških uređaja. Sve je umreženo putem novih i modernih tehnoloških sprava te bez njih u današnjem svijetu nije moguće funkcionirati. Tehnologija je toliko fascinantna da su je neki od velikih filozofa i pisaca usporedili sa magijom, kao npr. britanski književnik Arthur C. Clarke koji navodi da „Svaka dovoljno napredna tehnologija se ne može razlikovati od magije“ (Laniado N. i Pietra G.,2004.) . Tehnologija se odrazila putem medija. Najbitnija stavka medija je komunikacija između ljudi te prenošenje poruka, a to zadire u daleku prošlost čovjeka.

„Masovni su mediji istovremeno komunikacijski oblici, institucije, organizacije i kulturne formacije. Institucije masovnih medija (TV - kuće, tisak) svaki dan proizvode neki medijski sadržaj i taj isti sadržaj isporučuju masama koje imaju pristup neograničeni broj puta pregledavati taj sadržaj.“ (Peruško, 2011)

Kako bi zaista shvatili tehnologiju kao takvu moramo početi od najranijih početaka pojave medija.

2.1. Povijest pojave tehnologije i medija

Trebale su proći tisuće godina kako bi se od spiljskih grafita stiglo i do prvih pisanih znakova. Medij kao posrednik prvi se puta pojavljuje kod Sumerana u 4. stoljeću pr.Kr.. koji su otvorili svoju prvu knjižnicu te tamo skupljali svoje knjige. Nadalje, tisuće je godina trebalo da bi se izumio prvi tiskarski stroj. Johannes Guttenberg zaslužan je za izum tiskarskog stroja. Bila su potrebna 3 stoljeća u revoluciji tiskarskog stroja, koji je prešao iz stroja s visokim tiskom do plošnog, odnosno udubljenog tiska tj. litografije te još jedno stoljeće do izuma rotacijskog tiskarskog stroja (Laniado i Pietra ,2004.)

U 20. stoljeću pojavili su se mediji koji su danas dobro poznati, radio, televizija, računalo. Prvo računalo bilo je toliko veliko da je zauzimalo cijelu jednu prostoriju, samo 30 godina nakon toga pojavila su se prva sobna računala, a već 10 godina nakon

pojavio se i prvo prijenosno računalo. Krajem 20. stoljeća također se pojavio prvi mobilni uređaj. U današnje vrijeme tehnologija je toliko napredovala da su prijenosna računala zamijenili tableti koji nam mogu stati u dlan, također, svi uređaji se mogu međusobno povezati. Jednim klikom možemo kontaktirati osobu na drugoj strani svijeta, poslati mu sliku ili video. Također, kako navode autori Laniado N. i Pietra G. (2004.) u prošlosti su promijene iziskivale tisućljeća i stoljeća, u sadašnjosti odvijaju se tijekom dvadeset, deset ili pet godina. U zadnjih 10 godina, promijene se toliko brzo dešavaju da neke kompanije svake godine na tržište izbacuju nove tehnološke sprave, koje su modernije, bolje i brže od prošlih.

2.2. Medijska pismenost

Medijska pismenost prvi put se spomenula 1992. godine u Washingtonu na jednoj konferenciji gdje se predložilo da medijska pismenost postane jedan od obaveznih predmeta u školama. Medijska pismenost može se opisati kao mogućnost pristupa, analize i stvaranje novih poruka tj. medijskog novog sadržaja.

Medijska pismenost u današnje vrijeme je veoma važna zbog visokog stupnja uporabe medija i moderne tehnologije u današnjem društvu. Svakodnevno smo okruženi medijskim porukama, preko televizije, pametnih telefona, tableta, radija itd. Medijska pismenost omogućuje nam snalaženje u tim informacijama i porukama koje nas svaki dan okružuju. Današnji mediji utječu na oblikovanje društva, odnose u obitelji, oblikovanje vlastitih stavova i misli, medijska pismenost omogućuje nam shvaćanje medija te nas sprječava da postanemo ovisni o njima. Sve više se ističe potreba za učenjem jer nam medijska pismenost omogućava da shvatimo odakle nam dolaze informacije i kako se njima koristiti (Hrvatski Obrazovni Portal).

3. OBITELJ, DJECA I MEDIJI

Kako navodi Batarelo Kokić (2009) mediji i računalna tehnologija su postali sastavni dio života obitelji i djece u 21. stoljeću pa se opravdano postavlja pitanje o njihovu utjecaju u obitelji, u odgoju djece itd. Često i nekontrolirano korištenje moderne

tehnologije, poput televizije, računala, pametnih telefona može utjecati na tjelesni, psihički i društveni razvoj djece. Previše provedenog vremena ispred računala ili tableta smanjuje provedeno vrijeme na vanjskom zraku u igri sa vršnjacima ili nekim drugim aktivnostima. Ljudi su svakog dana okruženi različitim spolnim, nasilnim i reklamnim sadržajima koji mogu utjecati i na one najmlađe i na one najstarije.

3.1. Uloga moderne tehnologije i medija u životu djeteta

Mediji postaju sve značajniji činitelji u socijalizaciji mladog naraštaja, pa je važno istraživati koje vrijednosti oni doista promiču. Doživljaje koje djeca pakupe iz medija dio su njihove svakodnevnice. Masovni mediji ne djeluju sami već djeluju kroz druge grupe i institucije kao npr. obitelj, škola, prijatelji. Danas, djeca već predškolske dobi imaju pristup različitim medijima, od televizora, laptopa, računala, pametnih telefona itd.

Prema statističkim podacima Henry J. Kaiser Family Foundationa, ustanove iz SAD-a koja se bavi istraživanjem obitelji, djeca iz razvijenih zemalja svaki dan provedu u prosjeku 6 sati i 30 minuta pred nekim oblikom ekrana, bilo da je riječ o televiziji, računalu, pametnom telefonu. U prvi trenutak 6 sati izgleda nezamislivo, no djeca dva sata provode pred televizorom, sljedeća dva sata provedu na internetu bilo to na pametnom telefonu ili računalu, i u najboljem slučaju dodatna dva sata provode pred ekranom zbog školskih obaveza (Laniado i Pietra ,2004).

Također, Ciboci i Kanižaj (2011) navode da je Američko psihološko društvo pokazalo je da će prosječno predškolsko dijete prije polaska u vrtić pred televizijskim ili nekim drugim ekranom provesti 4000 sati. Nadalje ističu kako u današnjem svijetu svi žive nekim užurbanim životom, stoga većina roditelja nema toliko vremena za svoju djecu, što znači da djeca imaju veći pristup tehnologiji, medijima i informacijama koje nam mediji pružaju te možemo reći da u današnjem svijetu mediji preuzimaju ulogu odgajatelja djece.

U današnje vrijeme se često postavlja pitanje, koliko u odgoju djece uz roditelje i neke institucije sudjeluje moderna tehnologija tj. mediji. Miliša, Tolić, Vertoušek, autori knjige *Mladi-odgoj za medije* (2010) smatraju da mediji i nova tehnologija imaju veliku moć u

usmjeravanju aktivnosti mladih. Mediji utječu na razvoj i razmišljanje mladih i komunikaciju mladih sa njihovom okolinom. Mediji su u današnje vrijeme za mlade manipulativna sredstva, kako navode autori neke od mlađih djevojčica sanjaju da budu lijepe i poznate jednog dana kao poznate ličnosti koje nam mediji plasiraju, dječaci ne vide loše u maltretiranju drugog dječaka jer nam mediji svakodnevno prezentiraju nasilje. Uz sve ove tvrdnje, može se zaključiti da je suvereno doba u kojem je tehnologija bitan čimbenik u svemu postalo doba u kojem mediji imaju veću ulogu u odgoju od roditelja.

3.2. Što djeca razumiju od onoga što vide na ekranu ?

Od. 2. do 3. godine djeca ne razlikuju stvarnost od televizijskih slika, stoga ako upitamo dijete što će se desiti preokrenemo li televizor u trenutku kada se, npr. na ekranu pojavi posuda puna bombona, u većini slučajeva djeca će odgovoriti da će se bomboni rasuti po podu.

Djeca u dobi od 3 godine počinju razumjeti da likovi u crtanim filmovima nisu stvarni tj. djeca ove dobi vjeruju da likovi žive u televizoru i sl. Djeca u dobi od 4 godine počinju razlikovati crtane i stvarne likove ali poteškoće da razumiju što pripada televizijskom a što stvarnom svijetu i dalje postoje. Djeca od 5 godina nisu sposobna pratiti neku radnju u cijelosti. Djeca od 6 godina prema istraživanjima Temple iz Philadelphije u SAD-u još uvijek ne uspijevaju točno odrediti kategoriju filmskih likova. Od 7. - 8.godine dječja pozornost je vremenski ograničena i ne mogu pratiti film dulje od 30 minuta. Još u dobi od 10 godina svako četvrto dijete ima poteškoća razjašnjavanju različitih prizora, nitko od njih nije sposoban u potpunosti razumjeti postupak pretapanja kadrova te razlike između sporednih i glavnih scena (Laniado N. i Pietra G. ,2004).

3.3. Roditelji i mediji

Društvo se mijenja pod utjecajima tehnološkog dobar što utječe na svakodnevni život pojedinca; Moderne tehnologije postaju sve značajniji čimbenik u utjecaju na naš život, naše vrijeme, naš razvoj, najveći utjecaj osjetan je kod djece, stoga u današnje vrijeme

roditelji su potpuno zbunjeni na koji način odgajati svoje dijete i boriti se sa utjecajima koje nam donosi novo moderno doba.

Mataušić (2002:551) smatra da se utjecaj televizije, računala, pametnih telefona možemo smanjiti roditeljskim posredovanjem medija. Važno je da razumijemo zašto smo dopustili djetetu da u određenom trenutku dijete gleda određeni televizijski sadržaj te što iz toga dijete može naučiti. Roditelji se moraju fokusirati na pozitivne strane moderne tehnologije te iskoristiti prednosti koje moderna tehnologija pruža, dok se negativne strane ne zanemaruju već se nalaze određena rješenja kako ublažiti negativni utjecaj. Sukladno godinama djece, Mataušić, smatra da roditelji trebaju djetetu dati slobodu u odlučivanju korištenja određenih elektroničkih uređaja.

Također, Mataušić (2002:552) u svom članku prenosi savjete koje je konstruirao Jan-Uwe Rogge (19990). Prvi savjet odnosio se na jasnoću motiva, a to znači da je bitno da se roditelji zapitaju zbog koje razloga je dijete odlučilo gledati televiziju ili određeni sadržaj, također je bitno pratiti koliko i koje medijske sadržaje dijete prati. Nadalje, Rogge (1999) napominje kako zabrana gledanja određenih sadržaja ne pomaže u ponašanju djeteta, tj. dolazi do kontra efekta jer se dijete tada počinje boriti sa roditeljem i kod djeteta se stvara otpor prema roditelju. U nastavku, Rogge (1999) ističe kako je bitno ustanoviti neko vremensko razdoblje u kojem će dijete moći imati pristup nekom medijskom sadržaju, također bitno je da roditelji budu svjesni da će djeci uspjeti smanjiti vrijeme iskorišteno medijskim sadržajima samo ako je ostalo slobodno vrijeme iskorišteno i ispunjeno nekim drugim aktivnostima.

Nadalje, Rogge (1999) napominje kako je veoma bitno mjesto na kojem se u okruženju nalazi npr. televizija, ona nipošto ne smije biti u centru doma jer je veoma bitno da pokažemo da televizija nije središnji dio kućanstva.

Autor dalje napominje kako je bitan dogovor između roditelja i djece o kojim se medijskim sadržajima radi te je bitno djetetu omogućiti vrijeme za te sadržaje no poželjno je da se prije ti isti sadržaji provjere. Rogge (1999) tvrdi kako se televizija ili ostali sadržaji ne bi smjeli koristiti niti kao nagrada niti kao kazna jer samim time određenom sadržaju daju preveliku važnost u životu. Također, autor preporučuje roditeljima da ne ostavljaju djecu samu prilikom gledanja određenog medijskog sadržaja. Prilikom zajedničkog gledanja roditelj se može uvjeriti da je medijski sadržaj primjeren za dijete, a uz to dijete i roditelj to mogu iskoristiti kao neku zajedničku

aktivnost, veoma je bitno da dijete tu zajedničku aktivnost ne shvati kao određeni nadzor. Također, uz zajedničku aktivnost može se poboljšavati i komunikacija između roditelja i djece, ovdje autor ističe važnost razgovora, no napominje da je bitan spontan razgovor o npr. nekim scenama koje su im se svidjele ili nisu svidjele.

Rogge (1999) objašnjava, kako odrasle osobe neke scene iz medijskih sadržaja proživljavaju kroz empatiju, dok djeca to proživljavaju kroz određene mimike i geste, stoga je bitno pustiti djecu da dinamično prožive neke osjeća a ne od njih potraživati da sjede i gledaju mirno. Za kraj, Rogge (1999) napominje kako je veoma važno pustiti da djeca određene medijske sadržaje procesuiraju. Bitno je dati djeci vremena i prostora te ih pustiti da oni sami započnu temu o odgledanom sadržaju.

Autor ističe da je važno znati da ne postoji savršena formula za medijski odgoj, ali je bitno da roditelji, zajedno sa djecom, dožive to kao zajednički proces učenja.

3.4. Mediji i obiteljska komunikacija

Ilišin, , Marinović Bobinac, Radin, (2001) ističu kako se obiteljska komunikacija dijeli na socijalnu i orijentiranu komunikaciju. Socijalnu komunikaciju karakterizira održavanje harmoničnih odnosa u obitelji sa izbjegavanjem sukoba. Ovakva vrsta komunikacije najviše se može primijetiti u radničkim obiteljima u kojima se npr. televizija gleda češće. Konceptualno orijentiranu komunikaciju karakterizira ohrabivanje djeteta u dijeljenju svojih osjećaja i razmišljanja bez obzira što se sa svojim razmišljanjima možda neće uklopiti u većinu. Takva komunikacija karakteristična je za obitelji srednje klase, gdje se elektronički uređaji ne koriste u tolikoj mjeri, a roditelji pokazuju nezadovoljstvo ponuđenim sadržajima na televiziji, internetu itd.

Ilišin, , Marinović Bobinac, Radin (2001) također spominju različite obitelji, tako npr. *laissezfaire* obitelji su obitelji koje uopće nemaju komunikaciju sa svojom djecom već djecu prepuštaju medijskim sadržajima, okolini i vršnjacima. Nadalje, spominju zaštitničke obitelji koje koriste socijalno orijentiranu komunikaciju te smatraju kako djeca tih obitelji nemaju tolerantan pogled na svijet. Iduće obitelji koje autori spominju jesu konsenzualne obitelji koje se služe konceptualno orijentiranom komunikacijom ali

i socijalno orijentiranom komunikacijom, ističu kako ove obitelji usmjeruju djecu da razmisle o medijskom sadržaju koji su gledali ali i kako da pažljivo održavaju harmonične odnose u obitelji. Zadnja vrsta obitelji koju autori spominju je pluralistička obitelj koju obilježava konceptualno orijentirana komunikacija te ove obitelji potiču djecu na istraživanje postojećih normi i vrijednosti ali bez narušavanja obiteljskih odnosa.

4. ISTRAŽIVANJE

U svrhu pisanja diplomskog rada na temu „Utjecaj moderne tehnologije na obitelj“ proveli smo anketu, kako bi dobili podatke i uvid u to koliko jedna obitelj raspolaže sa modernim tehnologijama te što roditelji misle o utjecaju moderne tehnologije na njih, njihovu djecu i njihove međusobne odnose u obitelji.

Utjecaj moderne tehnologije danas se osjeti u svim sferama našega života te je kao takva postala neizbježan dio naše svakodnevnice, mediji su počeli diktirati načela ljudskoga života. Stoga, u ovoj smo anketi ispitali roditelje djece predškolske dobi, o vlastitoj „konzumaciji“ moderne tehnologije, smatraju li postoji li utjecaj tehnologije kao takve i koliko je to dobro za njihovu djecu, ali i njihove odnose u obitelji.

U istraživanju smo jasno postavili hipoteze, analizirali smo podatke ankete. Rezultate smo saželi te smo ponudili statističke podatke.

4.1. Metode istraživanja

Anketa koju smo proveli, provedena je *online* putem preko *Google* forme. U anketi je sudjelovalo 126 ispitanika. Anketa je anonimna te su anketu ispunjavali roditelji djece predškolske dobi. Može se zaključiti da je cilj bio ispitati utjecaj moderne tehnologije na roditelje čija su djeca predškolske dobi.

Anketa je bila sastavljena od 16 pitanja. Od 16 postavljenih pitanja, u 13 pitanja su ispitanici mogli izabrati samo jedan odgovor, na 2 pitanja ispitanici su mogli izabrati više odgovora, a na 1 pitanje ispitanici su sami upisivali svoj odgovor.

4.2. Hipoteze istraživanja

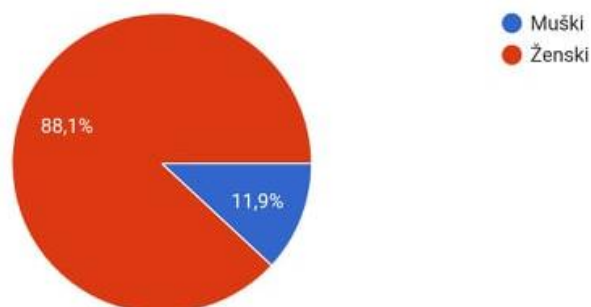
Na temelju hipoteza koje smo htjeli ispitati, sastavljena su pitanja u anketi:

1. Moderna tehnologija ima veći negativni nego pozitivni utjecaj na obitelj
2. Djeca imaju ograničeno vrijeme korištenja tehnologije
3. Roditelji razgovaraju sa svojom djecom o štetnosti moderne tehnologije
4. Roditelji smatraju da djeca trebaju imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju tehnologije

4.3. Rezultati istraživanja

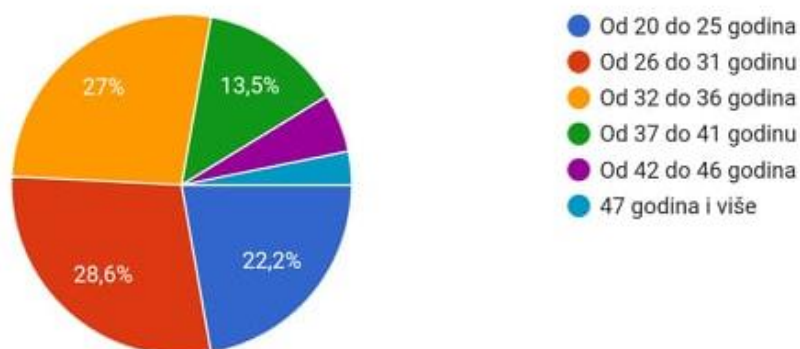
Kako bi rezultati bili što jasniji i pregledniji, rezultate ćemo predložiti po redoslijedu pitanja u anketi. Prva tri pitanja u anketi odnosila su se na opće podatke o ispitaniku i o njegovom djetetu.

Spol je primarno obilježje svake osobe i poprima dva oblika: muški i ženski. Stoga je cilj prvog pitanja bio predložiti koliko je od 126 sudionika, bilo onih muškog spola i onih ženskog spola. Analiziranjem podataka, rezultati su pokazali kako je od 126 osoba, anketi pristupilo 111 (88,1%) ženskih osoba i 15 (11,9) muških osoba. Rezultati nisu toliko začuđujući s obzirom da su majke više uključene u odgoj djece nego očevi te se često više uključuju u stvari vezane za odgoj djeteta.

Grafikon 1: Spol sudionika

U drugom pitanju, tražili smo od sudionika da odaberu jedan odgovor u kojem se nalazi njihova dob. Različite dobi podijelili smo u 6 intervala, od 20 godina pa do 47 i više godina.

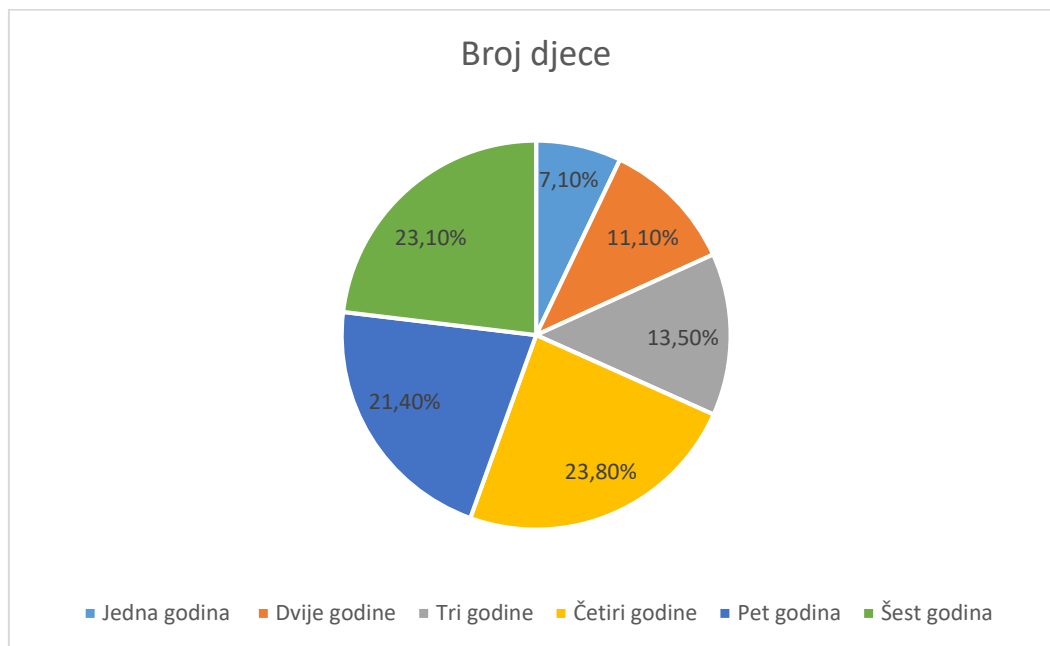

Grafikon 2: Dob sudionika

Od 20 do 25 godina u anketi je sudjelovalo 28 ispitanika (22,2%), od 26 do 31. godinu sudjelovalo je njih 36 (28,6%), od 32 do 36 godina sudjelovalo je njih 34 (27%), od 37 do 41. godine sudjelovalo je njih 17 (13,5%), od 42. do 46 godina njih 4 (5,6%) i od 47 godina i više njih 4 (3,2%). Možemo zaključiti da su u brojčanoj većini ispitanici u razdoblju od 26 do 31. godine.

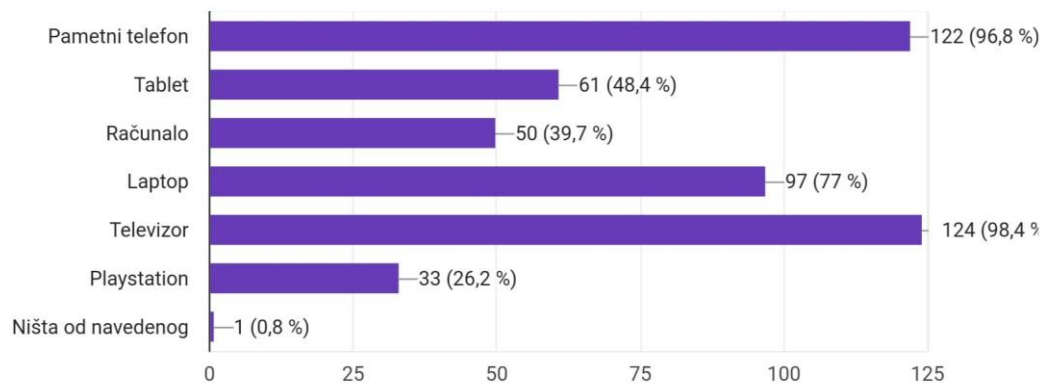
U 3. pitanju tražili smo od ispitanika da nam sami napišu dob svoje djece, koja bi kako se u anketi traži morala biti predškolska dob.

Grafikon 3: Dob djeteta

U grafikonu 3 možemo vidjeti kako 9 (7,1%) ispitanika ima djecu u dobi od jedne godine, 14 (11,1%) ispitanika ima djecu u dobi od dvije godine, 17(13,5%) ispitanika ima djecu u dobi od tri godine. Brojnije skupine bile su od četiri, pet i šest godina. Tako najviše ima ispitanika koji imaju djecu u dobi od četiri godine, njih 30 (23,8%), nešto manje ima ispitanika sa djecom u dobi od pet godina tj. njih 27 (21,4%), a ispitanika koji imaju djecu u dobi od 6 godina ima 29 (23,1%).

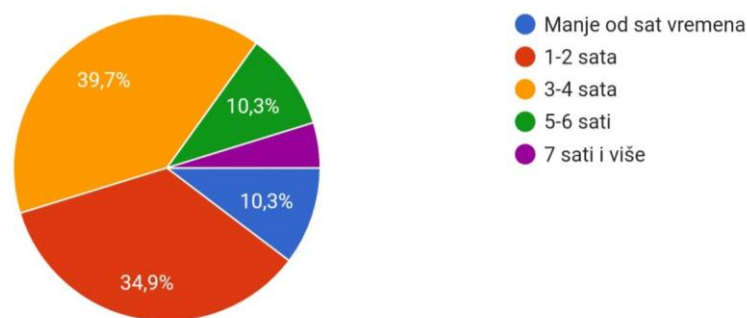
U 4. tvrdnji smo od ispitanika zahtijevali da od ponuđenih elektroničkih uređaja izaberu one koje oni posjeduju u svom kućanstvu, stoga je ovo pitanje gdje su roditelji mogli odabrati više odgovora.

Grafikon 4: Elektronički uređaji u kućanstvu

U Grafikonu 4 možemo vidjeti kako skoro 99,2% ispitanika ima neki od ponuđenih elektroničkih uređaja u svom kućanstvu. Njih 124 (96,8%) izjasnilo se kako u svom kućanstvu posjeduje televizor i njih 122 (96,8%) izjasnilo se kako posjeduje pametni telefon, što nije iznenađujuće s obzirom da u današnjem svijetu rijetko koje kućanstvo funkcionira bez ta dva moderna uređaja. Također od 126 ispitanika njih 97 (77%) izjasnilo se kako u svom kućanstvu ima laptop. Tablet posjeduje 61 (48,4%) ispitanika. Računalo u svom domu posjeduje 50 (39,7%) ispitanika, a playstation posjeduje 33 (26,2%) ispitanika koji su sudjelovali u anketi. Nikako nije iznenađujuće da televizor ima najveći postotak pošto je ona od navedenih prva izumljena te ima najduži vijek u našim kućanstvima. Iznenađujuće je da laptop ima veći postotak od računala što nas može dovesti do zaključka da računala polako stare i rijetko koje kućanstvo ih ima.

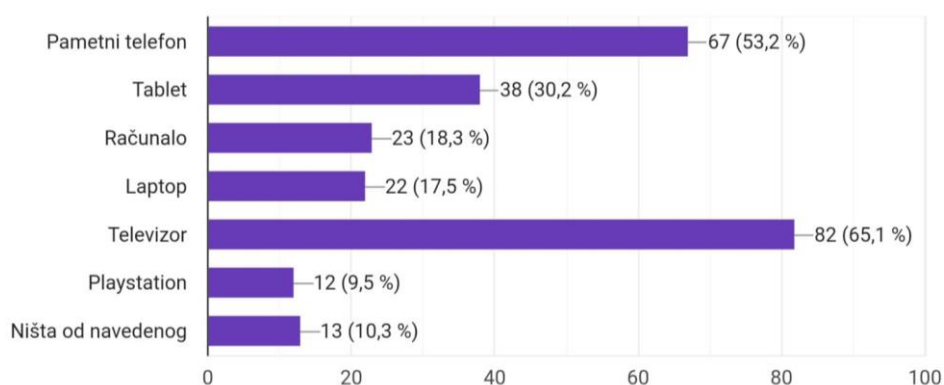
U ovom pitanju tražili smo od ispitanika da izaberu jedan odgovor, tj. da nam otkriju koliko svog slobodnog vremena provode koristeći elektroničke uređaje, kako bi dobili uvid u to koliko obitelj zapravo moderna tehnologija okupira.

Grafikon 5: Slobodno vrijeme i elektronički uređaji

Uvidom u Grafikon 5, primjećujemo da je najveći postotak onih sudionika koji na svom modernom uređaju budu 3-4 sata tj. njih 50 (39,7%). Također, njih 44(34,9%) na svojim modernim uređajima provode 1-2 sata. Njih 13 (10,3%) izjasnilo se da na svojim elektroničkim uređajima provode 5-6 sati, a isti broj izjasnilo se da na njima provode manje od sat vremena. Samo njih 6 (4,7%), izjasnilo se kako na svojim elektroničkim uređajima provode 7 sati i više.

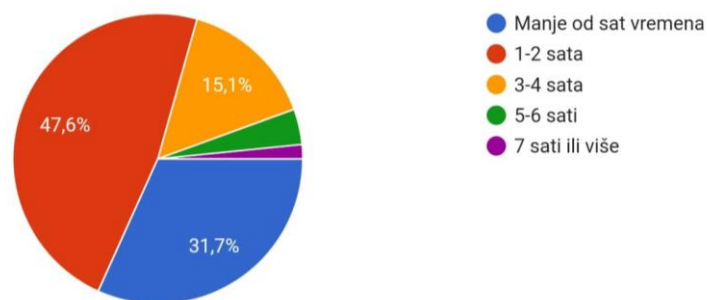
Slijedeće što nas zanima bilo je kojih su elektroničkih uređaja, djeca aktivni korisnici. Ispitanici su u ovom pitanju mogli ponuditi više odgovora.

Grafikon 6: Djeca i elektronički uređaji

Po ovom grafu možemo uočiti da je gotovo njih 82 (65,1%) aktivni korisnik televizora, čak njih 67 (53,2%) aktivni je korisnik pametnog telefona, blizu iza njih po broju korisnika nalazi se i tablet sa 38 (30,2%) korisnika. 23 (18,3) djeteta aktivni su korisnici računala dok njih 22 (17,5%) su aktivni korisnici laptopa. Manji broj odlučio se za playstation, stoga je samo 12 (9,5%) aktivnih korisnika playstationa. Čak 13 (10,3%) ispitanika odabralo je odgovor „Ništa do navedenog“. Postoci nisu iznenađujući s obzirom da se dosta poklapaju sa postocima u tvrdnji gdje su roditelji trebali izabrati koje elektroničke uređaje oni koriste, stoga su djeca većinom u kontaktu s onim uređajima s kojima je roditelj u kontaktu.

U ovom zanimalo nas je koliko njihova djeca provedu vremena na elektroničkim uređajima, kako bi dobili uvid u to koliko moderna tehnologija okupira djecu te koliko utječe na njih i njihove živote.

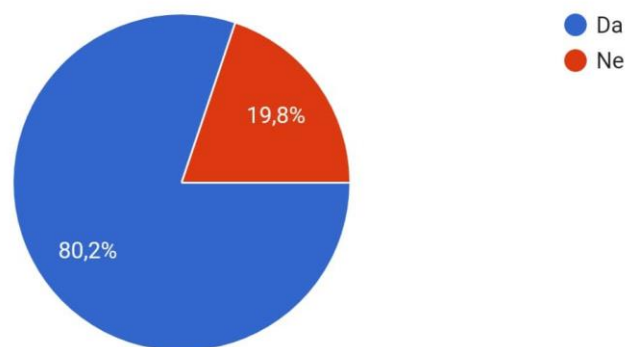

Grafikon 7: Djeca i korištenje elektroničkih uređaja

Od 126 ispitanika koji su sudjelovali u anketi njih čak 60 (47,6%) odgovorilo je kako njihova djeca 1-2 sata slobodnog vremena potroše koristeći elektroničke uređaje, njih čak 40 (31,7%) izjasnilo se kako njihova djeca na elektroničke uređaje potroše manje od sat vremena. Nadalje, 19 (15,1%) ispitanika izjasnilo se kako njihova djeca na elektroničkim uređajima potroše i do 3-4 sata svog slobodnog vremena. 5 ispitanika (4%) izjasnilo se kako njihova djeca provedu i do 5-6 sati zabavljajući se svojim

elektroničkim uređajima, dok samo njih dvoje (1,6%), što i nije toliko iznenađujuća brojka, utroši 7 sati ili više na svoje moderne uređaje. Većina odgovora bila je da djeca na svojim pametnim uređajima provedu 1-2 sata što je i bilo očekivano s obzirom da djeca često prije spavanja gledaju crtane filmove na svojim televizorima ili računalima kako bi ih umirili, a i ovaj većinski odgovor nam je pokazatelj da roditelji ipak brinu o vremenu koje dijete provede korištenjem nekog elektroničkog uređaja.

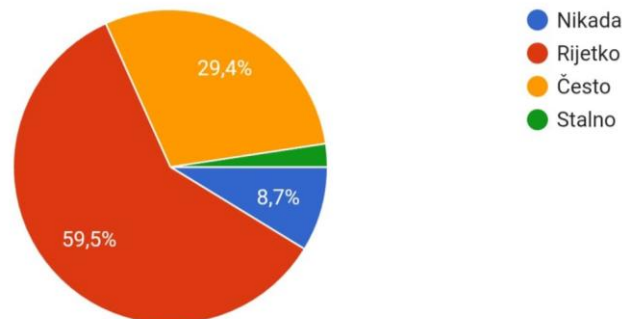
U ovom pitanju zanimalo nas je da li roditelji svojoj djeci ograničavaju vrijeme na elektroničkim uređajima.

Grafikon 8: Ograničeno vrijeme djece na elektroničkim uređajima

U ovom grafu možemo vidjeti da je 101 (80,2%) ispitanik odgovorio da svojem djetetu ograničava vrijeme koje mogu provesti na elektroničkim uređajima, dok njih 25 (19,8%) svojem djetetu ne ograničava vrijeme koje mogu provesti na elektroničkim uređajima. Možemo zaključiti da roditelji ipak imaju svijest o tome da tehnologija u ranoj dobi ima mnogo svojih negativnih strana te stoga treba djetetu ograničiti korištenje iste kako bi se izbjegao negativan utjecaj na dijete.

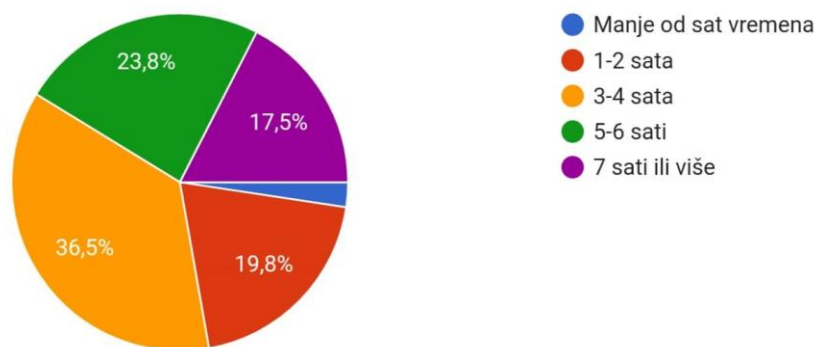
U ovom pitanju nas je zanimalo koriste li ispitanici elektroničke uređaje za zajedničku aktivnost u svom kućanstvu.

Grafikon 9: Elektronički uređaji i zajednička aktivnost

U ovom grafu možemo vidjeti da više od 50% ispitanika tj. njih 75 (59,5%) rijetko koristi elektroničke uređaje kao zajedničku obiteljsku aktivnost. S druge strane, njih 37 (29,4%) izjasnilo se kako to rade često. Od 126 ispitanika njih 11 (8,7%) izjasnilo se kako to nikada ne rade, a samo njih troje (2,4%) kako to rade stalno. Najviše roditelja izjasnilo se kako to radi rijetko što možda i nije čudna pojava pošto je opće poznato da nas tehnologija odvlači od drugih ljudi i vuče nas u neki svoj virtualni svijet, s druge strane njih 37 izjasnilo se da to rade često što se vjerojatno prezentira kroz neki zajednički obiteljski film i sl.

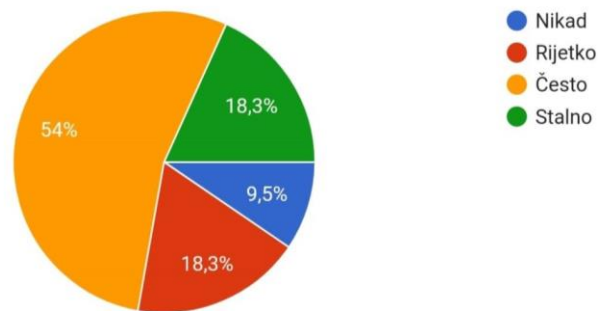
U ovom pitanju htjeli smo provjeriti koliko ispitanici provode svog slobodnog vremena sa članovima obitelji a da pritom ne koriste elektroničke uređaje.

Grafikon 10: Slobodno vrijeme s obitelji bez elektroničkih uređaja

Od 126 ispitanika koji su sudjelovali u anketi njih 46 (36,5%) izjasnilo se da 3-4 sata provode sa svojom obitelji bez korištenja moderne tehnologije. Njih 30 izjasnilo se da sa svojom obitelji provode 5-6 sati bez korištenja moderne tehnologije, 25 (19,8%) ispitanika provode gotovo samo 1-2 sata s obitelji a da pritom ne koriste modernu tehnologiju no s druge strane njih 22 (17,5%) izjasnilo se da sa svojom obitelji provode 7 sati ili više. Možemo primijetiti da ni jedna skupina ne odskaka nekim velikim postotkom. Često svi članovi obitelji nisu u isto vrijeme kući ili se bave različitim obavezama te ne mogu biti u interakciji sa drugim članovima obitelji, stoga i ovi postoci nisu toliko začuđujući, a nije rijedak slučaj da nam upravo ti elektronički uređaji budu veza sa članovima obitelji.

U ovom pitanju htjeli smo ispitati koliko roditelji (ispitanici) razgovaraju sa svojom djecom o negativnom utjecaju tehnologije i mogućim opasnostima koje ona donosi.

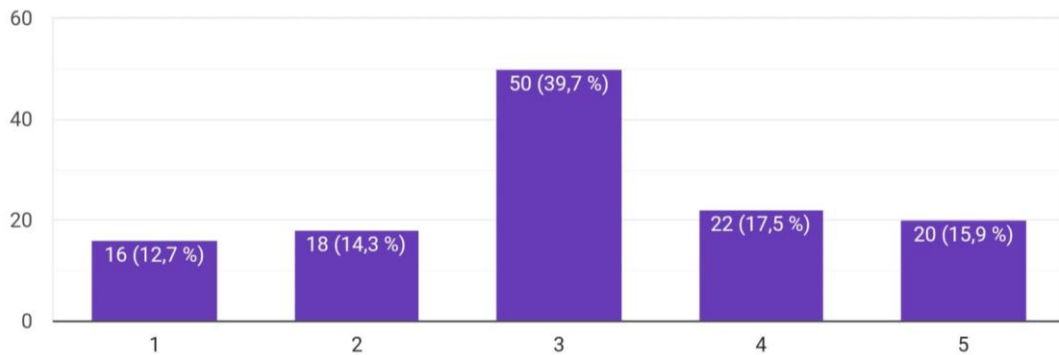
Grafikon 11: Negativan utjecaj tehnologije

U ovom pitanju od 126 ispitanika, čak njih 68, što je više od 50% ukupnog broja ispitanika, izjasnilo se da sa svojom djecom često priča o negativnom utjecaju tehnologije. Također njih 23 (18,3%) stalno priča sa djecom o negativnom utjecaju, što nam ukazuje na to da roditelji ipak imaju svijest o negativnom utjecaju tehnologije na svoje dijete. 23(18,3%) ispitanika rijetko priča o negativnom utjecaju tehnologije a njih troje (9,5%) nikad ne pričaju o tome sa svojom djecom. Zaključaj ovog pitanja je da su roditelji svjesni negativnih strana tehnologije te sa svojom djecom žele pričati o tome kao problemu ipak s druge strane roditelji su svjesni da je tehnologija jedan bitan čimbenik u sadašnjem svijetu i da se bez nje ne može funkcionirati, stoga je bitno barem upozoriti djecu na neke negativne učinke tehnologije.

U jedanaestoj tvrdnji tražili smo od ispitanika da nam odabirom svog odgovora daju do znanja koliko se slažu za određenom konstatacijom. Odgovori idu od 1 (u potpunosti se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem). Ispitanici su u ovom 12. pitanju trebali dati svoju procjenu na to utječe li moderna tehnologija na odnose u njihovoj obitelji.

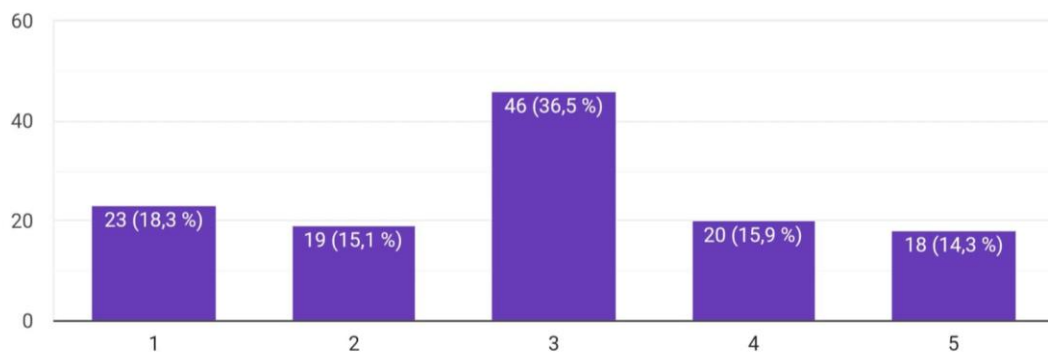
126 odgovora

Grafikon 12: Utjecaj tehnologije na obitelj

Od 126 ispitanika koji su sudjelovali u anketi njih 16 u potpunosti se ne slaže sa tvrdnjom da tehnologija utječe ne odnose u njihovoj obitelji, njih 18 donekle se ne slaže s tom tvrdnjom. 50 ispitanika niti se ne slaže niti se slaže sa konstatacijom „Korištenje tehnologije utječe na odnose u mojoj obitelji.“, 22 ispitanika donekle se slaže sa tom tvrdnjom, a njih 20 u potpunosti se slaže da im moderna tehnologija utječe na odnose u njihovoj obitelji, stoga u ovom pitanju možemo zaključiti da većina roditelja nije još uvijek sigurna ima li moderna tehnologija utjecaj na odnose u njihovoj obitelji ili nema.

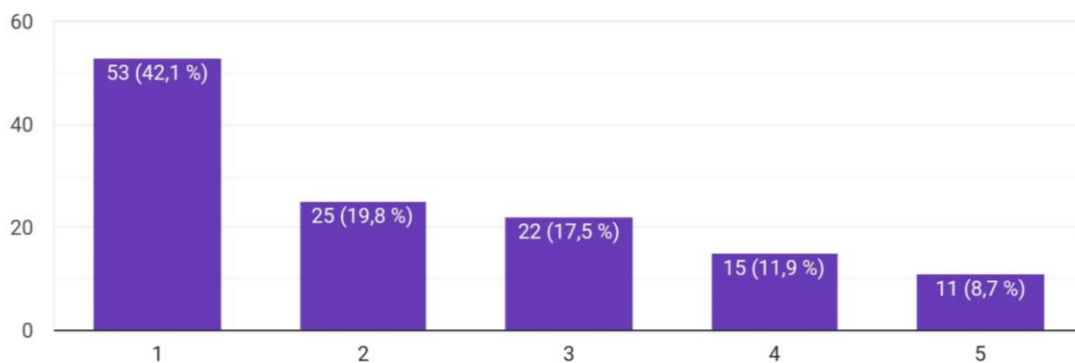
Znamo da nas tehnologija okružuje od najmanje dobi i dan bez neke od modernih tehnologija je nezamisliv stoga smo s ovom tvrdnjom htjeli provjeriti slažu li se roditelji da bi djeca trebala poznavati tehnologiju od svoje najranije dječje dobi tj. da je poznavanje moderne tehnologije u ranoj dječjoj dobi važno.

Grafikon 13: Poznavanje tehnologije u ranoj dječjoj dobi

U ovom grafu možemo uvidjeti da je najviše onih koji se niti ne slažu niti slažu sa tvrdnjom „ U današnje vrijeme je važno poznavanje tehnologije u ranoj dječjoj dobi“ tj njih 46. Njih 23 se uopće ne slaže sa tom tvrdnjom, dok se njih 19 donekle se ne slaže. Njih 20 se donekle slaže s tom tvrdnjom i ipak misli da je to važno za djecu u ranoj dobi, a njih 18 se u potpunosti slaže s tom tvrdnjom i vidi u tome veliku važnost.

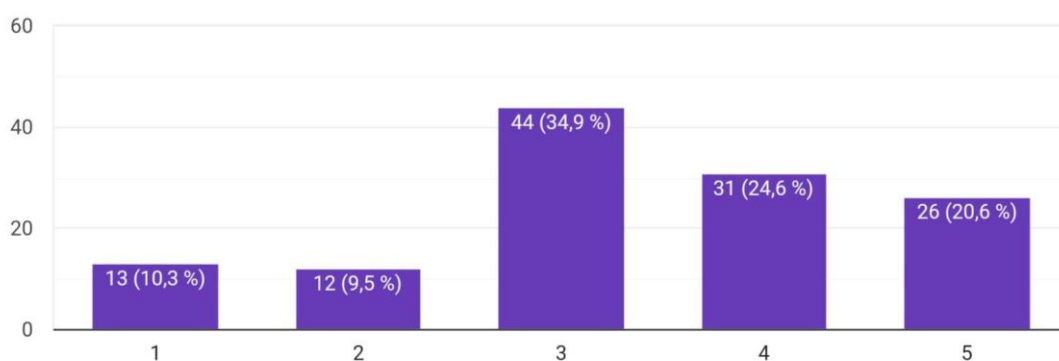
Sa tvrdnjom „ Smatram svoje dijete sposobnijim u korištenju modrne tehnologije od sebe“ htjeli smo ispitati roditelje i smatraju li oni kako uspiju pratiti korak sa modernom tehnologijom ili to djeci ide ipak bolje od ruke, pa se dešava da su djeca samim time i sposobnija u korištenju elektroničkih uređaja od svojih roditelja.

Grafikon 14: Djetetova sposobnost i korištenje moderne tehnologije

Uvidom u ovaj grafikon, možemo zaključiti da najveći dio ispitanika ne smatra svoje dijete sposobnijim u korištenju moderne tehnologije nego sebe. Njih 53 se u potpunosti ne slaže sa tom tvrdnjom. Od 126 ispitanika njih 25 se donekle ne slaže s tom tvrdnjom, 22 se niti ne slaže s tom tvrdnjom niti se slaže. S druge strane 15 ispitanika se donekle slaže, a njih 11 se u potpunosti slaže s tim da su njihova djeca sposobnija u korištenju moderne tehnologije od njih samih.

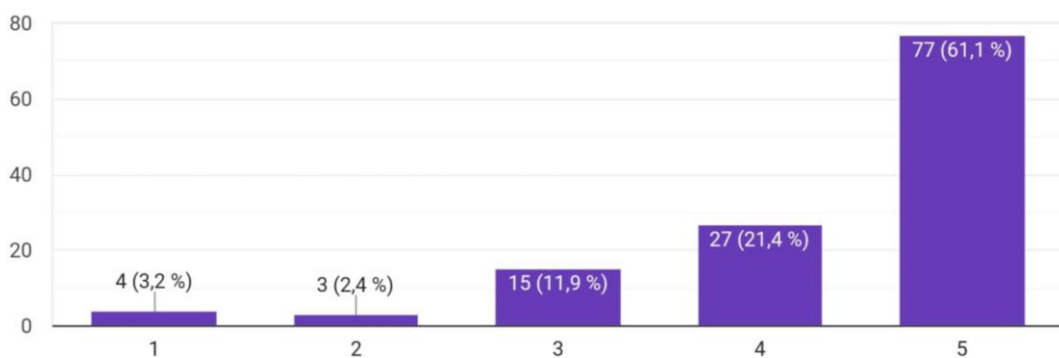
Tvrdnjom „Moderna tehnologija utječe na zdravlje mog djeteta“ htjeli smo dobiti uvid u to, smatraju li roditelji da moderne tehnologija utječe na zdravlje njihove djece.

Grafikon 15: Zdravlje djeteta i moderna tehnologija

Od 126 ispitanika, njih 44 izjasnilo se kako se niti ne slaže niti slaže sa tvrdnjom da moderna tehnologija utječe na zdravlje djeteta. S druge strane, više je onih koji misle da ipak utječe, stoga je njih 31 izabralo odgovor da se donekle slaže, a njih 26 se u potpunosti slaže da moderna tehnologija utječe na zdravlje njihovog djeteta. Nešto manji broj izjasnilo se suprotno. Njih 12 izjasnilo se da se donekle ne slaže s tom tvrdnjom, a njih 13 se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom.

U zadnjoj tvrdnji, zanimalo nas je, da li roditelji smatraju da bi djeca trebala imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju tehnologije.

Grafikon 16: Edukacija i pravilno korištenje tehnologije

U ovom grafikonu možemo uočiti da se većina ispitanika tj. njih 77 izjasnila kako bi djeca trebala imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju moderne tehnologije. Njih 27 se donekle složilo s tom tvrdnjom, 15 ispitanika niti se ne slaže niti se slaže sa tom tvrdnjom. Suprotno mišljenje imalo je njih troje, koji se donekle ne slažu sa tvrdnjom, a njih 4 se u potpunosti ne slaže s tim.

4.4. Zaključak istraživanja

Nakon provedene analize istraživanja, provjerili smo da li nam hipoteze koje smo zadali na početku stoje ili su one pobijene. Prva hipoteza „Moderna tehnologija ima veći negativni nego pozitivni utjecaj na obitelj.“ je potvrđena, jer analizom možemo zaključiti da je više od 50% roditelja svjesno štetnosti moderne tehnologije te sa svojom djecom često ili stalno pričaju o negativnom utjecaju elektroničkih uređaja.

Druga hipoteza „Djeca imaju ograničeno vrijeme korištenja tehnologije“ je potvrđena, jer se više od 50% tj. njih 80,2% izjasnilo kako njihova djeca imaju ograničeno vrijeme korištenja tehnologije.

Treća hipoteza „ Roditelji razgovaraju sa svojom djecom o štetnosti moderne tehnologije.“ je potvrđena, jer 90,5% roditelja priča sa svojom djecom o štetnosti moderne tehnologije, rijetko, često ili stalno.

Četvrta hipoteza „ Roditelji smatraju da djeca trebaju imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju tehnologije „ je potvrđena jer se više od 50% roditelja tj. njih 82,5% složilo da djeca trebaju imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju moderne tehnologije.

Ovim istraživanjem možemo zaključiti kako svi ispitanici koriste elektroničke uređaje i svjesni su njihove prisutnosti u današnjem svijetu. Svi ispitanici su roditelji, svatko od njih je nekog svog mišljenja o korištenju i utjecaju moderne tehnologije na njihovu obitelj. Neki smatraju da je utjecaj tehnologije na njihovu obitelj prisutan no neki još uvijek nisu sigurni utječe li današnji svijet pozitivno ili negativno na njihovu obitelj. Većina ispitanika svjesna je negativnih strana moderne tehnologije i ipak vodi računa o tome da djeca imaju ograničen pristup elektroničkim uređajima te se razgovorom trude djeci prikazati negativne strane. Također, većina ispitanika odvaja svoje slobodno vrijeme za druženje s obitelji i elektroničke uređaje ne koriste kao zajedničku obiteljsku aktivnost. Od 126 ispitanika, većina je primijetila da je pravilna edukacija o korištenju moderne tehnologije veoma važna, to je upravo zbog medijskog utjecaja koji se očituje kroz modernu tehnologiju, a on može biti pozitivan, ali nažalost i veoma negativan. Na kraju možemo zaključiti kako je moderna tehnologija prisutna danas svugdje oko nas, ovim istraživanjem nismo htjeli dokazati kako moderna tehnologija

ima samo negativne strane, već da uz pozitivne strane ima i tih negativnih kojih moramo biti svjesni i smo ovim istraživanjem dokazali da je većina ispitanika svjesna negativnih strana te ipak poduzima nešto kako bi se negativne strane što manje utjecale na njih i na njihovu obitelj.

5.ZAKLJUČAK

Obitelj se kao osnovna funkcija društva kroz godine pod utjecajem tehnoloških promjena promijenila. Uloge oca i majke su se promijenile. Majke više nisu roditelji koji ostaju kod kuće i brinu o djeci nego grade svoje karijere. Djeca više ne žive pod stalnim nadzorom svojih roditelja već dobivaju slobodu vlastitog razvitka, stvaranja razmišljanja i stavova. Djeca su sve više prepuštena različitim utjecajima oko sebe stoga je čest slučaj da djetetu fali netko tko će ga usmjeriti. U moru promjena moderna tehnologija predstavlja sredstvo koje nam olakšava život, gotovo je ne moguće funkcionirati bez nekih od modernih uređaja svakodnevno. Osim što nam pomaže u informiranju, educiranju i zabavljanju također nam izgrađuje neke stavove, vrijednosti i razmišljanja.

Moderna tehnologija utječe i na one najmanje ali i ona one najstarije te na njihove međusobne odnose. U današnjem svijetu u kojem svi žive ubrzanom načinom života, sve više roditelja prepušta djecu medijima i medijskom odgoju. Danas svaka osoba većinu svog slobodnog vremena provodi koristeći neke od modernih elektroničkih uređaja. Utjecaj medija kroz razne elektroničke uređaje je velik. Mediji manipuliraju ljudima te se stvarnost kroji onako kako to odrede mediji. Naravno, moderna tehnologija i mediji nemaju samo negativnu stranu, postoji tu i pozitivna strana koju je bitno dobro poznavati i iskoristavati kako bi došli do pozitivnog učinka moderne tehnologije na roditelje, djecu te u konačnici cijelu obitelj.

6.LITERATURA

1. Batarelo Kokić, I., (2009), Djeca, mediji i računalna tehnologija, Zrno, 85-86 (ožujak-lipanj), str, 111-112
2. Berk, L. (2015), Dječja razvojna psihologija, prijevod 8 izd., Zagreb, Naklada Slap
3. Ciboci L., Kanižaj (2011) „Kako je nasilje preko medija ušlo u naše domove“, Zagreb, Matica Hrvatska
4. Golubović, Z.,(1981), Porodica kao ljudska zajednica, Zagreb, Biblioteka Naprijed
5. Haralambos, M., Heald R.,(1989) Uvod u sociologiju, Zagreb,
6. Hrvatski obrazovni portal
https://zbornica.com/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=250&Itemid=108 (25.05.2019)
7. Ilišin, V. , Marinović Bobinac, A. Radin, F. (2001) Djeca i mediji : uloga medija u svakodnevnom životu djece, Zagreb, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži
8. Janković,J.(2004), Pristupanje obitelji, Aliena, Zagreb
9. Jurčević Lozančić, A. (2005.), Izazovi odrastanja- predškolsko dijete u okruženju suvremene obitelji i vrtića, Petrinja, Visoko učiteljska škola u Petrinji
10. Ljubetić, M. (2007), Biti kompetentan roditelj, Zagreb, Mali profesor
11. Ljubetić, M. (2012). Nosi li dobre roditelje roda?! Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete, Zagreb: Profil International.
12. Mataušić, J. M. (2002), „Utjecaj masmedija na obitelj“, Riječki teološki časopis, str 442-455
13. Miliša, Z. (2011), Obitelj na kušnji, Zadar, Odjel za pedagogiju Sveučilišta u Zadru
14. Miliša,Z.,Tolić,M., Vertoušek N. (2009), Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji, Zagreb
15. Miliša,Z.,Tolić,M., Vertoušek N. (2010), Mediji i mladi: Mladi-odgoj za medije, Zagreb
16. Laniando,N., Pietra,G.,(2004), Naše dijete, videoigre, Internet i televizija, Rijeka, studio Tim,
17. Petani, R. (2010), Dimenzije roditeljskog ponašanja i stavovi adolescenata prema obiteljskom životu, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

18. Peruško Zrinjka (2011), Uvod u medije: Što su mediji, Zagreb, Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo Zagreb
19. Trstenjak, T. (2006), Masovni mediji-poticaaj ili smetnja obiteljskom dijalogu, *Obnovljeni život*, vol. 61, br. 4, str. 479-454

7. POPIS GRAFOVA

Grafikon 1: Spol sudionika

Grafikon 2: Dob sudionika

Grafikon 3: Dob djeteta

Grafikon 4: Elektronički uređaji u kućanstvu

Grafikon 5: Slobodno vrijeme i elektronički uređaji

Grafikon 6: Djeca i elektronički uređaji

Grafikon 7: Djeca i korištenje elektroničkih uređaja

Grafikon 8: Ograničeno vrijeme djece na elektroničkim uređajima

Grafikon 9: Elektronički uređaji i zajednička aktivnost

Grafikon 10: Slobodno vrijeme s obitelji bez elektroničkih uređaja

Grafikon 11: Negativan utjecaj tehnologije

Grafikon 12: Utjecaj tehnologije na obitelj

Grafikon 13: Poznavanje tehnologije u ranoj dječjoj dobi

Grafikon 14: Djetetova sposobnost i korištenje moderne tehnologije

Grafikon 15: Zdravlje djeteta i moderna tehnologija

Grafikon 16: Edukacija i pravilno korištenje tehnologije

8.PRILOG

Anketa

1. SPOL

- a) M
- b) Z

2. DOB

- a) Od 20 do 25 god.
- b) Od 26 do 31 god
- c) Od 32 do 36 god
- d) Od 37 do 41 god
- e) Od 42 do 46 god
- f) 47 i više

3.DOB VAŠEG DJETETA

Slobodan odgovor : _____

4.KOJI SE OD SLJEDEĆIH ELEKTRONIČKIH UREĐAJA NALAZE U VAŠEM KUĆANSTVU ? Po potrebi zaokružiti više odgovora

- a) Pametni telefon
- b) Tablet
- c) Računalo
- d) Laptop
- e) Televizor
- f) Playstation
- h) Ništa od navedenog

5.KOLIKO SLOBODNOG VREMENA PROVODITE KORISTEĆI ELEKTRONIČKE UREĐAJE

- a) Manje od sat vremena
- b) 1-2 sata
- c) 3-4 sati

- d) 5-6 sati
- e) 7 sati i više

6.Kojih su elektroničkih uređaja VAŠA DJECA AKTIVNI KORISNICI? Po potrebi zaokružiti više odgovora.

- a) Pametni telefon
- b) Tablet
- c) Računalo
- d) Laptop
- e) Televizor
- f) Playstation
- g) Ostalo
- i)Ništa od navedenog

7.KOLIKO SLOBODNOG VREMENA VAŠA DJECA PROVODE KORISTEĆI ELEKTRONIČKE UREĐAJE?

- a) Manje od sat vremena
- b) 1-2 sata
- c) 3-4 sati
- d) 5-6 sati
- e) 7 sati i više

8.IMAJU LI VAŠA DJECA OGRANIČENO VRIJEME KOJE MOGU PROVESTI KORISTEĆI ELEKTRONIČKE UREĐAJE?

- a) Da
- b) Ne

9.KORISTITE LI ELEKTRONIČKE UREĐAJE (televizor,tablet,pametni telefon...) ZAJEDNO S UKUĆANIMA KAO ZAJEDNIČKU OBITELJSKU AKTIVNOST

- a) Nikada
- b) Rijetko

- c) Često
- d) Stalno

10.KOLIKO VREMENA PROVODITE S UKUĆANIMA A DA NE KORISTITE TEHNOLOGIJU

- a) Manje od sat vremena
- b) 1-2 sata
- c) 3-4 sati
- d) 5-6 sati
- e) 7 sati i više

11.RAZGOVARATE LI SA SVOJOM DJECOM O NEGATIVNOM UTJECAJU TEHNOLOGIJE

- a) Nikad
- b) Rijetko
- c) Često
- d) Stalno

12. KORIŠTENJE TEHNOLOGIJE UTJEĆE NA ODOSE U MOJOJ OBITELJI.

- a) U potpunosti se slažem
- b) Uglavnom se slažem
- c) Niti se slažem, niti se ne slažem
- d) Uglavnom se ne slažem
- e) U potpunosti se ne slažem

13.BITNO JE POZNAVANJE TEHNOLOGIJE U RANOJ DJEČJOJ DOBI U DANAŠNJE VRIJEME.

- a) U potpunosti se slažem
- b) Uglavnom se slažem
- c) Niti se slažem, niti se ne slažem
- d)Uglavnom se ne slažem
- c)U potpunosti se ne slažem

14. SMATRAM SVOJE DIJETE SPOSOBNIJE U KORIŠTENJU MODERNE TEHNOLOGIJE OD SEBE.

- a) U potpunosti se slažem
- b) Uglavnom se slažem
- c) Niti se slažem, niti se ne slažem
- d)Uglavnom se ne slažem
- c)U potpunosti se ne slažem

15. MODERNA TEHNOLOGIJA UTJEĆE NA ZDRAVLJE MOG DJETETA.

- a) U potpunosti se slažem
- b) Uglavnom se slažem
- c) Niti se slažem, niti se ne slažem
- d)Uglavnom se ne slažem
- c)U potpunosti se ne slažem

16. DJECA TREBAJU IMATI PRISTUP EDUKACIJI O PRAVILNOM KORIŠTENJU MODERNE TEHNOLOGIJE.

- a) a) U potpunosti se slažem
- b) Uglavnom se slažem
- c) Niti se slažem, niti se ne slažem
- d)Uglavnom se ne slažem
- c)U potpunosti se ne slažem

9.SAŽETAK

U ovom radu obrađena je tema „Utjecaj moderne tehnologije na obitelj“. Kako bi se dao što bolji uvid u utjecaj moderne tehnologije na društvo, obitelj i pojedinca prvo je obrađivana definicija obitelji, potom je istraženo porijeklo i funkcija obitelji te direktni i

indirektni utjecaji na obitelj. Nadalje, obrađeni su stilovi odgoja koji su karakteristični za obitelj i obilježja funkcionalne i disfunkcionalne obitelji. Kao što su se kroz godine dogodile mnoge tehnološke promjene u svijetu, tako je i obitelj izgubila svoj prijašnji izgled što je posebno vidljivo u 20. i 21. stoljeću kada se informacijsko- komunikacijska tehnologija naglo počela mijenjati. Tako su u ovom radu istaknute promjene koje su zadesile obitelj te je obrađena razlika između današnjih obitelji i obitelji prije. Istaknuto je kako zbog ubrzanog načina života kojim živimo je sve više obitelji pod utjecajem medija i moderne tehnologije. Djeca u najranijoj dobi postaju sluge moderne tehnologije jer roditelji nemaju vremena za njih. Također, roditelji su i sami nemoćni te ne znaju kako usmjeriti djecu kako tehnologija ne bi toliko negativno utjecala na njih, stoga u ovom završnom radu imamo istaknute neke od savjeta kako pristupiti medijima, kako ih iskoristiti za zajedničku obiteljsku aktivnost te kako izvući pozitivne strane medija i moderne tehnologije.

U završnom dijelu rada, analizirani su rezultati ankete kojoj je pristupilo 126 ispitanika i treba istaknuti da 82,5% ispitanika se složilo da djeca trebaju imati pristup edukaciji o pravilnom korištenju moderne tehnologije.

Ključne riječi: obitelj, dijete, roditelj, tehnologija, mediji, anketa

SUMMARY

This paper deals with the topic "Influence of Modern Technology on the Family". To give a better insight into the influence of modern technology on society, the family and the individual, the family definition was first discussed, then the family's origin and function and direct and indirect family influences were explored. Furthermore, the style

of education that characterizes the family and the characteristics of a functional and dysfunctional families are treated. As many technological changes throughout the world have occurred over the years, so the family has lost its previous appearance, which is particularly noticeable in the 20th and 21st centuries when information and communication technology began to change rapidly. Thus, in this paper, the changes that affected the family were highlighted and the difference between today's family and family was discussed. It is highlighted by the accelerated way of life we live with more and more families under the influence of media and modern technology. Children at the earliest age become servants of modern technology because parents do not have time for them. Also, parents themselves are powerless and they do not know how to direct their children so that technology does not have so much negative impact on them, so in this final paper we have highlighted some of the tips on how to access the media, how to use them for common family activity and how to extract positive media and modern technology.

In the final part of the paper, survey results were analyzed by 126 respondents. 82,5 % of parents agreed that kids should have education about using modern technology.

Keywords: Family, Child, Parent, Technology, Media, Survey

